

Datum van inontvangstneming : 25/10/2022

Zaak C-593/22

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

12 september 2022

Verwijzende rechter:

Tribunalul Specializat Cluj (Roemenië)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

23 mei 2022

Verzoekende partijen:

FS

WU

Verwerende partij:

First Bank SA

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

Hoger beroep ingesteld door appellanten FS en WU tegen het civiele vonnis van 31 januari 2018 van de Judecătorie Cluj-Napoca (rechter in eerste aanleg Cluj-Napoca, Roemenië), in een zaak tegen geïntimeerde First Bank SA tot vaststelling van het oneerlijke karakter van bepaalde contractuele bedingen

Voorwerp en rechtsgrondslag van de prejudiciële verwijzing

Krachtens artikel 267 VWEU wordt verzocht om uitlegging van artikel 1, lid 2, van richtlijn 93/13/EEG.

Prejudiciële vragen

1) Moeten de bepalingen van artikel 1, lid 2, van richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten aldus worden uitgelegd dat:

a) een contractueel beding waarin dwingende wettelijke bepalingen zijn overgenomen, de overeenkomstige rechtsregel van de betrokken handeling met kracht van wet geheel of gedeeltelijk moet weergeven,

dan wel

b) een contractueel beding waarin dwingende wettelijke bepalingen zijn overgenomen, een uitdrukkelijke verwijzing naar de overeenkomstige rechtsregel in de betrokken handeling met kracht van wet moet bevatten,

of integendeel

c) het, om een contractueel beding krachtens artikel 1, lid 2, van richtlijn 93/13 uit te sluiten van het onderzoek naar het eventuele oneerlijke karakter, volstaat om de algemene civielrechtelijke regel toe te passen dat, indien overeenkomsten niet concreet verwijzen naar de overeenkomstige rechtsregel uit de betreffende handeling met kracht van wet, zij door de wet worden aangevuld?

2) Moeten de bepalingen van artikel 1, lid 2, van richtlijn [93/13] aldus worden uitgelegd dat het in het kader van de bijzondere wettelijke regeling ter bescherming van de rechten van de consument, buitensporig is om van de consument te verlangen dat hij op de hoogte is van de inhoud van alle rechtsregels in de handelingen met kracht van wet die de overeenkomst aanvullen, zonder dat de verkoper hem daarover vooraf informatie heeft verstrekt?

Aangevoerde bepalingen van Unierecht

Richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten, artikel 1, lid 2.

Aangevoerde bepalingen van nationaal recht

Legea nr. 193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între comercianți și consumatori (wet nr. 193/2000 betreffende oneerlijke bedingen in overeenkomsten tussen verkopers en consumenten)

Artikel 3, lid 2

„Deze wet is niet van toepassing op contractuele bedingen die krachtens andere vigerende wetgeving zijn opgenomen.”

Cod Civil (oud burgerlijk wetboek)

Artikel 969, lid 1

„Rechtmatig gesloten overeenkomsten hebben kracht van wet tussen de contracterende partijen.”

Artikel 970, leden 1 en 2

„Overeenkomsten moeten te goeder trouw worden uitgevoerd.

Zij zijn niet alleen verbindend voor hetgeen daarin uitdrukkelijk is bepaald, maar ook voor alle gevolgen die de billijkheid, de gewoonte of de wet, naar de aard van de verbintenis, eraan verbindt.”

Artikel 1578

„De verbintenis die voortvloeit uit een geldlening betreft altijd het in de overeenkomst vermelde nominale bedrag.

Bij stijging of daling van de koers van de valuta voordat de betalingstermijn vervalt, moet de schuldenaar het geleende nominale bedrag terugbetalen en is hij slechts verplicht dit terug te betalen in de valuta die ten tijde van de betaling in omloop is.”

Korte uiteenzetting van de feiten en de procedure in het hoofdgeding

- 1 Op 17 augustus 2007 is tussen enerzijds FS, als kredietnemer, en WU, als medeschuldenaar en borg, en anderzijds geïntimeerde Piraeus Bank România SA (thans First Bank SA) een persoonlijke kredietovereenkomst gesloten, waarbij Piraeus Bank România SA aan eerstgenoemden een lening ten bedrage van 78 180,00 CHF heeft verstrekt.
- 2 Overeenkomstig artikel 6.3, punt I, van de kredietovereenkomst moest de kredietnemer het af te lossen bedrag uiterlijk op de vervaldag op de rekening-courant bij de bank storten, in de valuta die in het aflossingsschema was vermeld.
- 3 FS en WU hebben tegen Piraeus Bank România SA beroep ingesteld bij de Judecătorie Cluj-Napoca (rechter in eerste aanleg Cluj-Napoca, Roemenië), tot vaststelling dat de contractuele bedingen op grond waarvan uitsluitend zij, als kredietnemers, het valutarisico droegen oneerlijk en nietig waren en tot herstel van het contractuele evenwicht door de bank te veroordelen om de aflossingsbedragen, de rente en de provisie zowel retroactief als voor het verdere verloop tot aflossing van het krediet te berekenen en te innen tegen de door de Roemeense nationale bank (BNR) afgekondigde wisselkoers CHF/RON op de datum waarop de overeenkomst was gesloten, en tot terugbetaling van de teveel geïnde bedragen.

- 4 Bij civiel vonnis van 31 januari 2018 heeft de Judecătorie Cluj Napoca dit beroep verworpen en in wezen geoordeeld dat het beding in artikel 6.3, punt I, van de kredietovereenkomst van tevoren is opgesteld en dat First Bank SA niet heeft aangetoond dat over het beding is onderhandeld, maar dat FS en WU, hoewel zij hebben aangegeven welk beding zij oneerlijk achten, veeleer ontevreden zijn over het ontbreken van een beding dat hen tegen het valutarisico beschermt. Er bestaat echter geen nationale of Europese regel op grond waarvan de rechter de overeenkomst kan aanvullen met bedingen die niet het voorwerp van de wilsovereenkomst tussen partijen waren, zelfs indien wordt bewezen dat de verkoper te kwader trouw heeft gehandeld en zijn informatieplicht niet is nagekomen en dat het ontbreken van een dergelijk beding het evenwicht aanzienlijk verstoort ten nadele van de consument.

De rechter in eerste aanleg heeft tevens geoordeeld dat de verplichting tot terugbetaling van het krediet in de valuta waarin het is aangegaan, waartegen FS en WU opkomen, een afspiegeling is van het in artikel 1578 van het oude Burgerlijk Wetboek (van 1864) neergelegde beginsel van monetair nominalisme. Deze rechter heeft daarbij gelet op het feit dat het Hof in zijn arrest in zaak C-186/16, ██████████ e.a., EU:C:2017:703, wel rekening heeft gehouden met het bestaan van deze nationale regel maar niet heeft beoordeeld of het algemene rechtsbeginsel *nemo censetur ignorare legem* van toepassing was. Wanneer de nationale regeling de kredietnemer dus verplicht het geleende nominale bedrag terug te betalen, ongeacht de devaluatie van de nationale valuta ten opzichte van de valuta van de lening, kan de consument zich niet verdedigen met het argument dat hij niet op de hoogte was van de gevolgen van deze verbintenis, aangezien deze uit de wet zelf voortvloeit. Aangezien de contractuele bedingen betreffende de terugbetaling van het krediet in de valuta waarin het is verleend, een uitdrukking zijn van het beginsel van monetair nominalisme, dat in de geldende wettelijke bepalingen is neergelegd en toegestaan, heeft de rechter in eerste aanleg geoordeeld dat zij niet oneerlijk waren.

- 5 FS en WU zijn tegen deze uitspraak in hoger beroep gegaan bij de verwijzende rechter.

Voornaamste argumenten van de partijen in het hoofdgeding

- 6 In hun hoger beroep voeren FS en WU onder meer aan dat de rechter in eerste aanleg het in artikel 1578 van het oude Burgerlijk Wetboek neergelegde beginsel van monetair nominalisme onjuist heeft toegepast, en dat dit beginsel door de Roemeense wetgever is ingevoerd om de schuldenaar van de verbintenis te beschermen tegen het risico van inflatie en niet om het risico van een lening in een vreemde valuta uitsluitend bij de kredietnemer te leggen.
- 7 Voorts beroepen zij zich op de arresten van het Hof van Justitie in de zaken ██████████ e.a. (C-186/16, EU:C:2017:703) en CA Consumer Finance SA (C-449/13, EU:C:2014:2464) en op de beschikkingen in de zaken Erste Bank

Hungary (C-126/17, niet vertaald, EU:C:2018:107) en ██████ en ██████ (C-119/17, niet vertaald, EU:C:2018:103) ter ondersteuning van hun betoog dat de geïntimeerde bank haar verplichting niet is nagekomen om hen correct en volledig te informeren over het risico waaraan zij waren blootgesteld door een lening in CHF aan te gaan op een moment dat de wisselkoers CHF/RON op een historisch dieptepunt stond, en de geïntimeerde bank geen valutarisico liep aangezien zij haar verplichting om het geleende bedrag ter beschikking te stellen volledig was nagekomen.

- 8 Geïntimeerde, First Bank SA, verweert zich met het argument dat het beding in artikel 6.3, punt I, van de kredietovereenkomst een rechtsregel weerspiegelt: artikel 1578 van het oude Burgerlijk Wetboek, waarin het beginsel van monetair nominalisme is vastgelegd. Overeenkomstig artikel 3, lid 2, van wet nr. 193/2000 kon de rechter in eerste aanleg het eventuele oneerlijke karakter van dit beding dus niet toetsen.
- 9 De geïntimeerde bank betoogt dat appellanten-kredietnemers op de hoogte hadden moeten zijn van de toepasselijkheid van artikel 970, lid 2, en artikel 1578 van het oude Burgerlijk Wetboek, die overeenkomstig het rechtsbeginsel *nemo censetur ignorare legem* (*ignorantia iuris non excusat*) de gecombineerde toepassing van het beding van artikel 6.3 van de kredietovereenkomst en artikel 1578 van het oude Burgerlijk Wetboek vereisen.

Korte uiteenzetting van de motivering van de verwijzing

- 10 Volgens de verwijzende rechter is het in casu noodzakelijk dat het Hof een juiste uitlegging geeft aan artikel 1, lid 2, van richtlijn 93/13, dat wil zeggen aan de betekenis van het begrip “contractueel beding waarin dwingende wettelijke bepalingen zijn overgenomen”.
- 11 Het beding dat volgens appellanten-verzoekers oneerlijk is en volgens geïntimeerde een weerspiegeling vormt van artikel 1578 van het oude Burgerlijk Wetboek, waarin het beginsel van monetair nominalisme is neergelegd, bevat in casu geen enkele verwijzing naar dat artikel of dat beginsel.
- 12 De combinatie van het beding in artikel 6.3 van de kredietovereenkomst met de bepalingen van artikel 1578 van het oude Burgerlijk Wetboek en met het beginsel van monetair nominalisme vloeit voort uit de toepassing van artikel 970, lid 2, van het oude Burgerlijk Wetboek, volgens hetwelk contractuele bedingen worden aangevuld met de wettelijke bepalingen die op de feiten van toepassing zijn.
- 13 Zo wordt het beding „de kredietnemer stort het af te lossen bedrag uiterlijk op de vervaldag op de rekening-courant bij de bank, in de valuta die in het aflossingsschema is vermeld” aangevuld met de bepalingen van artikel 1578 van het oude Burgerlijk Wetboek. Als gevolg daarvan moet de kredietnemer op de bij de bank geopende rekening-courant het nominale af te lossen bedrag storten dat in

het aflossingsschema is vermeld, ongeacht de waardeinstijging van de Zwitserse valuta (CHF) ten opzichte van de nationale valuta (RON).

- 14 De verwijzende rechter verwijst ook naar de relevante rechtspraak van de Unie. Zo is in het arrest van 9 juli 2020, Banca Transilvania (C-81/19, EU:C:2020:532), en in de beschikking van 14 oktober 2021, NSV en NM (C-87/21, niet gepubliceerd, EU:C:2021:860), aangenomen dat het contractuele beding waarvan was verzocht het (beweerd) oneerlijke karakter vast te stellen, een suppletieve bepaling van nationaal recht weerspiegelde; in zijn arrest van 21 december 2021, Trapeza Peiraios (C-243/20, EU:C:2021:1045), heeft het Hof rekening gehouden met het feit dat in het door de consument bij de Griekse rechter betwiste beding een artikel van het Griekse burgerlijk wetboek werd geparafraseerd, en ten slotte heeft het Hof in zijn arrest van 3 april 2019, Aqua Med (C-266/18, EU:C:2019:282), geoordeeld dat een contractueel beding dat een algemene verwijzing inhoudt naar het toepasselijke nationale recht inzake de bepaling van de rechterlijke bevoegdheid om kennis te nemen van geschillen tussen de contractpartijen, niet is uitgesloten van de werkingssfeer van richtlijn 93/13.
- 15 In de context van deze rechtspraak vraagt de verwijzende rechter zich af of het feit dat een contractueel beding geen verwijzing naar een wettelijke regeling bevat, relevant is om dat beding eventueel van de werkingssfeer van richtlijn 93/13 uit te sluiten. Meer bepaald rijst volgens de verwijzende rechter de vraag of artikel 1, lid 2, van richtlijn 93/13 aldus moet worden uitgelegd dat, in het kader van de bijzondere wettelijke regeling ter bescherming van de rechten van de consument, van de consument kan worden verlangd dat hij de inhoud kent van alle rechtsregels in de handelingen met kracht van wet waarmee de overeenkomst wordt aangevuld, zonder dat de verkoper hem vooraf heeft ingelicht over de precieze rechtsregel waarmee de overeenkomst wordt aangevuld (door vermelding van die regel of de inhoud ervan).
- 16 Strikte toepassing van het rechtsbeginsel *nemo censetur ignorare legem* (*ignorantia iuris non excusat*) lijkt te leiden tot de conclusie dat, ongeacht of een contractueel beding al dan niet een verwijzing bevat naar een wettelijke bepaling die het betrokken beding zou aanvullen, de consument zich ervan bewust moet zijn dat de wijze waarop de verkoper het door het betrokken beding verleende recht jegens hem kan uitoefenen, bepaald wordt door die aanvullende wettelijke bepaling. De rechter zal dan krachtens de nationale wetgeving tot omzetting van artikel 1, lid 2, van richtlijn 93/13 nooit het eventuele oneerlijke karakter van dit beding kunnen toetsen, omdat het buiten het bereik van de toetsing van het oneerlijke karakter valt.